

Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública

RESOLUCIÓ de 17 de febrer de 2021, de la consellera de Sanitat Universal i Salut Pública, de mesures organitzatives, de prevenció i higiene en matèria de tractament i eliminació de residus sanitaris en contacte amb la Covid-19, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana. [2021/1473]

Antecedents de fet

L'atenció sanitària s'ha incrementat en l'últim any a conseqüència de l'emergència sanitària per SARS-CoV-2, tant en els períodes de vigència de cada estat d'alarma declarat, com en el període intermedi.

Una de les seues conseqüències ha sigut l'increment dels residus sanitaris. En molts departaments de salut de la Comunitat Valenciana, la producció de residus sanitaris tipus III (aquells que són el resultat de l'activitat clínica i respecte dels quals s'han d'observar mesures de prevenció en la gestió, atés que poden representar un risc per a la salut laboral i pública), s'ha quadruplicat respecte de la producció anterior a la pandèmia, tant en pes com sobretot en volum, la qual cosa dificulta o impossibilita enormement la gestió.

La Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, com a administració sanitària competent en matèria d'establiments sanitaris i en matèria de vigilància de la salut i sanitat ambiental, ha adoptat diferents mesures a fi d'atendre les necessitats dels centres.

Abans de la pandèmia es va introduir la utilització de contenidors reutilitzables en els formats de major grandària, que també són els de major consum, la qual cosa va suposar una mesura de sostenibilitat ambiental, ja que aquests envasos no es convertien en residu després del seu ús, atés que el sistema implantat permetia diversos usos. Aquesta mesura va permetre als centres i a les empreses, la contenció en el consum de recursos.

No obstant això, la pandèmia va introduir l'ús massiu dels equips de protecció individual, elements de protecció del personal treballador dels centres sanitaris, que es caracteritzen per ser prengues de protecció d'un sol ús. Incrementant notablement amb això, la producció massiva de residus d'aquest tipus. Per a això, en el primer estat d'alarma, declarat per Reial decret 463/2020, de 14 de març, es va introduir la utilització de contenidors específics per a recollir separatament aquests residus que amb un pes baix ocupen un volum alt.

A l'empara de la normativa de l'estat d'alarma, especialment les Instruccions Tècniques del Ministeri per a la Transició Ecològica i Repte Demogràfic, així com les diferents ordres ministerials en matèria de gestió de residus, Ordre SND 271/2020, de 19 de març (BOE 22.03.2020), es va establir, entre altres mesures extraordinàries, la possibilitat d'incinerar en instal·lacions específiques o fins i tot coincinerar determinats residus sanitaris en instal·lacions cimenteres mitjançant l'operació de coincineració de residus.

Finalitzat aquest primer estat d'alarma el 21 de juny de 2020, l'estat d'emergència sanitària va persistir en el temps i amb això el manteniment i increment de la producció d'aquests residus, portant a les instal·lacions de tractament a la seua utilització al 100 %.

El conjunt de mesures adoptades no ha sigut suficient, sobretot per una notablement major generació de residus produïda després dels pics de la pandèmia a partir de finals de 2020, per a donar una resposta ràpida a l'excedent de producció dels residus. Situació que porta als centres sanitaris de la xarxa pública a la saturació dels seus magatzems de residus. Referent a això, s'han traslladat residus sanitaris de la Comunitat Valenciana a instal·lacions autoritzades d'altres comunitats autònomes d'Espanya, i fins i tot d'altres estats membres de la UE. El que dona mostra fidedigna, de l'esforç de l'Administració de la Generalitat Valenciana, per prioritzar la tècnica d'autoclau en la gestió d'aquests residus en la Comunitat Valenciana.

Adicionalment, cal prendre en consideració l'increment afegit de residus sanitaris que es preveu per l'efecte de les tasques de vacunació, la qual cosa clarament recomana reservar la capacitat d'esterilització mitjançant la tècnica d'autoclau per a aquests residus, enfront dels equips de protecció individual usats, en cas de ser necessari.

Referent a això, la Informació Científica Tècnica sobre la Covid-19, actualització, 15 de gener 2021, de la Direcció General de Salut Pública del Govern d'Espanya, Centre de Coordinació d'Alertes i Emergències

Conselleria de Sanidad Universal y Salud Pública

RESOLUCIÓN de 17 de febrero de 2021, de la consellera de Sanidad Universal y Salud Pública, de medidas organizativas, de prevención e higiene en materia de tratamiento y eliminación de residuos sanitarios en contacto con la Covid-19, en el ámbito de la Comunitat Valenciana. [2021/1473]

Antecedentes de hecho

La atención sanitaria se ha incrementado en el último año como consecuencia de la emergencia sanitaria por SARS-CoV-2, tanto en los períodos de vigencia de cada estado de alarma declarado, como en el período intermedio.

Una de sus consecuencias ha sido el incremento de los residuos sanitarios. En muchos departamentos de salud de la Comunitat Valenciana, la producción de residuos sanitarios tipo III (aquellos que son el resultado de la actividad clínica y respecto de los que se deben observar medidas de prevención en la gestión, dado que pueden representar un riesgo para la salud laboral y pública), se ha cuadruplicado respecto de la producción anterior a la pandemia, tanto en peso como sobre todo en volumen, lo que dificulta o imposibilita enormemente la gestión.

La Conselleria de Sanidad Universal y Salud Pública, como administración sanitaria competente en materia de establecimientos sanitarios y en materia de vigilancia de la salud y sanidad ambiental, ha adoptado diferentes medidas a fin de atender las necesidades de los centros.

Antes de la pandemia se introdujo la utilización de contenedores reutilizables en los formatos de mayor tamaño, que también son los de mayor consumo, lo que supuso una medida de sostenibilidad ambiental, ya que estos envases no se convertían en residuo tras su uso, dado que el sistema implantado permitía varios usos. Esta medida permitió a los centros y a las empresas, la contención en el consumo de recursos.

Sin embargo, la pandemia introdujo el uso masivo de los equipos de protección individual, elementos de protección del personal trabajador de los centros sanitarios, que se caracterizan por ser prendas de protección desechables. Incrementando notablemente con ello, la producción masiva de residuos de este tipo. Para ello, en el primer estado de alarma, declarado por Real decreto 463/2020, de 14 de marzo, se introdujo la utilización de contenedores específicos para recoger separatamente estos residuos que con un peso bajo ocupan un volumen alto.

Al amparo de la normativa del estado de alarma, especialmente las Instrucciones Técnicas del Ministerio para la Transición Ecológica y Reto Demográfico, así como las diferentes órdenes ministeriales en materia de gestión de residuos, Orden SND 271/2020, de 19 de marzo (BOE 22.03.2020), se estableció, entre otras medidas extraordinarias, la posibilidad de incinerar en instalaciones específicas o incluso coincinerar determinados residuos sanitarios en instalaciones cementeras mediante la operación de coincineración de residuos.

Finalizado ese primer estado de alarma el 21 de junio de 2020, el estado de emergencia sanitaria persistió en el tiempo y con ello el mantenimiento e incremento de la producción de estos residuos, llevando a las instalaciones de tratamiento a su utilización al 100 %.

El conjunto de medidas adoptadas no ha sido suficiente, sobre todo por una notablemente mayor generación de residuos producida tras los picos de la pandemia a partir de finales de 2020, para dar una respuesta rápida al excedente de producción de los residuos. Situación que lleva a los centros sanitarios de la red pública a la saturación de sus almacenes de residuos. A este respecto, se han trasladado residuos sanitarios de la Comunitat Valenciana a instalaciones autorizadas de otras comunidades autónomas de España, e incluso de otros estados miembros de la UE. Lo que da muestra fidedigna, del esfuerzo de la administración de la Generalitat Valenciana, por priorizar la técnica de autoclave en la gestión de estos residuos en la Comunitat Valenciana.

Adicionalmente, hay que tomar en consideración el incremento añadido de residuos sanitarios que se prevé por el efecto de las tareas de vacunación, lo que claramente recomienda reservar la capacidad de esterilización mediante la técnica de autoclave para estos residuos, frente a los equipos de protección individual usados, caso de ser necesario.

A este respecto, la información científica técnica sobre la Covid-19, actualización, 15 de enero 2021, de la Dirección General de Salud Pública del Gobierno de España, Centro de Coordinación de Alertas y Emergen-



Sanitàries estableix, entre altres, en l'apartat 1.3.2.2, Transmissió per superfícies contaminades (fòmits), els temps de residència de la Covid-19 en determinats tipus de superfícies i condicions.

Per tot això, a l'empara de les competències que cada Administració conserva sobre la gestió dels seus serveis, és necessari adoptar mesures excepcionals per a evitar situacions d'alarma per l'emmagatzematge acumulat de residus sanitaris en els centres sanitaris, mesures que han de mantindre's en el temps mentre persistisca l'estat d'alerta sanitària per la pandèmia per SARS-CoV-2, a fi de garantir el correcte tractament dels residus.

Fonaments de dret

1. La Generalitat, a través de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, té competència exclusiva en matèria d'higiene, de conformitat amb l'article 49.1.11a de l'Estatut d'Autonomia, i competència exclusiva en matèria d'organització, administració i gestió de totes les institucions sanitàries públiques dins del territori de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb l'article 54.1 del mateix text legal.

2. El Reial decret 926/2020, de 25 d'octubre, pel qual es declara l'estat d'alarma per a contindre la propagació d'infeccions causades pel SARS-CoV-2 (BOE 05.10.2020), assenyalava en la seua exposició que durant la vigència de l'estat d'alarma, les administracions sanitàries competents en salut pública, en el no previst en aquesta norma, hauran de continuar adoptant les mesures necessàries per a afrontar la situació d'emergència de salut pública ocasionada per la Covid-19, conformement a la legislació sanitària, en particular, la Llei orgànica 3/1986, de 14 d'abril, de mesures especials en matèria de salut pública, la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat i la Llei 33/2011, de 4 d'octubre, general de salut pública, així com en la normativa autonòmica corresponent.

3. La Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, de conformitat amb el Reial Decret llei 21/2020, de 9 de juny, de mesures urgents de prevenció, contenció i coordinació per a fer front a la crisi sanitària ocasionada per la Covid-19, com a administració sanitària competent, garanteix que s'adopten les mesures organitzatives, de prevenció i higiene per a assegurar el benestar dels treballadors i els pacients. Així mateix, garantirà la disponibilitat dels materials de protecció necessaris en les ubicacions pertinents, la neteja i desinfecció de les àrees utilitzades i l'eliminació de residus, així com el manteniment adequat dels equips i instal·lacions.

4. Per part seua, la disposició addicional segona del Reial decret 646/2020, de 7 de juliol, pel qual es regula l'eliminació de residus mitjançant dipòsit en abocador, completa el Reial decret llei citat, i preveu normes de gestió de residus domèstics, tant per al seu maneig domiciliari en llars amb pacients, o en quarantena per Covid-19 com per a la seua gestió posterior, així com sobre la gestió dels residus procedents d'hospitals, ambulàncies, centres de salut, laboratoris, i establiments similars en contacte amb la Covid-19. De manera expressa assenyalava en els seus punts 2 i 3:

«2. Els residus sanitaris en contacte amb la Covid-19 procedents d'hospitals, ambulàncies, centres de salut, laboratoris, o d'establiments similars, així com d'aquells derivats de la desinfecció d'instal·lacions, es consideraran i gestionaran com a residus infecciosos segons el que es disposa per a aquests en la regulació autonòmica sobre residus sanitaris. Les autoritats competents en matèria de residus de les comunitats autònomes podran autoritzar naus o terrenys per al seu emmagatzematge, que hauran de complir amb els mínims que les autoritats competents establisquen, o destinar aquests residus a instal·lacions d'incineració autoritzades per a això.

3. En cas que eventuais rebrots associats a la Covid-19 facen impossible la gestió ordinària dels residus referits en els apartats 1 i 2, les autoritats sanitàries i mediambientals competents de les comunitats autònomes podran adoptar mesures de caràcter excepcional, precisant les mesures autoritzades i el seu àmbit temporal i espacial d'aplicació. A aquest efecte, podrà autoritzar-se la coïncineració de residus en instal·lacions de fabricació de ciment autoritzades per a això, així com la recollida diferenciada de bosses procedents de centres o llocs on es done un elevat nivell d'afectats per Covid-19».

Sobre la base de l'exposat, és procedent adoptar amb caràcter excepcional les mesures necessàries per a la gestió dels residus sanitaris en contacte amb la Covid-19, per la qual cosa, de conformitat amb

cias Sanitarias establece, entre otros, en el apartado 1.3.2.2, Trasmisión por superficies contaminadas (fómites), los tiempos de residencia de la Covid-19 en determinados tipos de superficies y condiciones.

Por todo ello, al amparo de las competencias que cada Administración conserva sobre la gestión de sus servicios, es necesario adoptar medidas excepcionales para evitar situaciones de alarma por el almacenamiento acumulado de residuos sanitarios en los centros sanitarios, medidas que deben mantenerse en el tiempo mientras persista el estado de alerta sanitaria por la pandemia por SARS-CoV-2, a fin de garantizar el correcto tratamiento de los residuos.

Fundamentos de derecho

1. La Generalitat, a través de la Conselleria de Sanidad Universal y Salud Pública, tiene competencia exclusiva en materia de higiene, de conformidad con el artículo 49.1.11ª del Estatuto de Autonomía, y competencia exclusiva en materia de organización, administración y gestión de todas las instituciones sanitarias públicas dentro del territorio de la Comunitat Valenciana, de conformidad con el artículo 54.1 del mismo texto legal.

2. El Real decreto 926/2020, de 25 de octubre, por el que se declara el estado de alarma para contener la propagación de infecciones causadas por el SARS-CoV-2 (BOE 05.10.2020), señala en su exposición que durante la vigencia del estado de alarma, las administraciones sanitarias competentes en salud pública, en lo no previsto en esta norma, deberán continuar adoptando las medidas necesarias para afrontar la situación de emergencia de salud pública ocasionada por la Covid-19, con arreglo a la legislación sanitaria, en particular, la Ley orgánica 3/1986, de 14 de abril, de medidas especiales en materia de salud pública, la Ley 14/1986, de 25 de abril, general de sanidad y la Ley 33/2011, de 4 de octubre, general de salud pública, así como en la normativa autonómica correspondiente.

3. La Conselleria de Sanidad Universal y Salud Pública, de conformidad con el Real Decreto ley 21/2020, de 9 de junio, de medidas urgentes de prevención, contención y coordinación para hacer frente a la crisis sanitaria ocasionada por la Covid-19, como administración sanitaria competente, garantiza que se adoptan las medidas organizativas, de prevención e higiene para asegurar el bienestar de los trabajadores y los pacientes. Asimismo, garantizará la disponibilidad de los materiales de protección necesarios en las ubicaciones pertinentes, la limpieza y desinfección de las áreas utilizadas y la eliminación de residuos, así como el mantenimiento adecuado de los equipos e instalaciones.

4. Por su parte, la disposición adicional segunda del Real decreto 646/2020, de 7 de julio, por el que se regula la eliminación de residuos mediante depósito en vertedero, completa el Real Decreto ley citado, y prevé normas de gestión de residuos domésticos, tanto para su manejo domiciliario en hogares con pacientes, o en cuarentena por Covid-19 como para su gestión posterior, así como sobre la gestión de los residuos procedentes de hospitales, ambulancias, centros de salud, laboratorios, y establecimientos similares en contacto con la Covid-19. De forma expresa señala en sus puntos 2 y 3:

«2. Los residuos sanitarios en contacto con la Covid-19 procedentes de hospitales, ambulancias, centros de salud, laboratorios, o de establecimientos similares, así como de aquellos derivados de la desinfección de instalaciones, se considerarán y gestionarán como residuos infecciosos según lo dispuesto para los mismos en la regulación autonómica sobre residuos sanitarios. Las autoridades competentes en materia de residuos de las comunidades autónomas podrán autorizar naves o terrenos para su almacenamiento, que deberán cumplir con los mínimos que las autoridades competentes establezcan, o destinar dichos residuos a instalaciones de incineración autorizadas para ello.

3. En caso de que eventuales rebrotos asociados a la Covid-19 hagan imposible la gestión ordinaria de los residuos referidos en los apartados 1 y 2, las autoridades sanitarias y medioambientales competentes de las comunidades autónomas podrán adoptar medidas de carácter excepcional, precisando las medidas autorizadas y su ámbito temporal y espacial de aplicación. A estos efectos, podrá autorizarse la coïncineración de residuos en instalaciones de fabricación de cemento autorizadas para ello, así como la recogida diferenciada de bolsas procedentes de centros o lugares donde se dé un elevado nivel de afectados por Covid-19».

En base a lo expuesto, procede adoptar con carácter excepcional las medidas necesarias para la gestión de los residuos sanitarios en contacto con la Covid-19, por lo que, de conformidad con el artículo 81.1.b de

l'article 81.1.b de la Llei 10/2014, de 29 de desembre, de la Generalitat, de salut de la Comunitat Valenciana, resolc:

Primer

Els residus sanitaris de grup III, com els consistents en equips de protecció individual rebutjats generats en els centres sanitaris de la Comunitat Valenciana recollits separatament a l'interior dels centres sanitaris i sociosanitaris de la Comunitat Valenciana, i que puguen haver estat en contacte amb Covid-19, podran ser destinats al seu tractament final en les instal·lacions de coincineració de residus autoritzats de la Comunitat Valenciana, després d'un període de quarantena mínim de 72 hores.

Segon

La present mesura excepcional de gestió de residus sanitaris referits no impedirà la reducció o preparació per a la reutilització d'altres residus sanitaris, en la mesura de tot el possible. Així com tampoc impedirà la prioritització de l'increment de les capacitats productives d'esterilització, trituració i gestió ordinària de residus sanitaris en la Comunitat Valenciana. La present resolució no empara la gestió d'altres tipus de residus sanitaris dels tipus III i IV, que hauran de continuar gestionant-se pels mètodes estàndard ordinaris.

Tercer

Les modificacions o adaptacions de les autoritzacions administratives de les instal·lacions de tractament de residus que hagen de formar part de la gestió descrita en el present, a l'empara de la normativa de salut pública i de l'estat d'alarma, hauran de tramitar-se d'urgència i despatx preferent, així com en tot cas, com a modificacions no substancials.

Quart

El límit temporal de la present resolució es mantindrà mentre persistisca l'estat d'alarma actual i progressives, en el seu cas, pròrrogues, a fi de garantir el correcte tractament dels residus sanitaris en contacte amb Covid-19.

S'adverteix que la present resolució posa fi a la via administrativa podent interposar-se recurs contenciós administratiu en el termini de dos mesos, comptats des de l'endemà de la seua notificació, davant de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, d'acord amb el que s'estableix en els articles 10.1 i 46.1 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, o recurs potestatiu de reposició davant del mateix òrgan que va dictar l'acte, en el termini d'un mes, de conformitat amb els articles 123 i 124 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. Tot això sense perjudici que pugua interposar-se qualsevol altre recurs dels previstos en la legislació vigent.

València, 17 de febrer de 2021.– La consellera de Sanitat Universal i Salut Pública: Ana Barceló Chico.

la Ley 10/2014, de 29 de diciembre, de la Generalitat, de salud de la Comunitat Valenciana, resuelvo:

Primero

Los residuos sanitarios de grupo III, como los consistentes en equipos de protección individual desechados generados en los centros sanitarios de la Comunitat Valenciana recogidos separatament en el interior de los centros sanitarios y sociosanitarios de la Comunitat Valenciana, y que puedan haber estado en contacto con Covid-19, podrán ser destinados a su tratamiento final en las instalaciones de coincineración de residuos autorizadas de la Comunitat Valenciana, tras un periodo de cuarentena mínimo de 72 horas.

Segundo

La presente medida excepcional de gestión de residuos sanitarios referidos no impedirá la reducción o preparación para la reutilización de otros residuos sanitarios, en la medida de todo aquello posible. Así como tampoco impedirá la priorización del incremento de las capacidades productivas de esterilización, trituración y gestión ordinaria de residuos sanitarios en la Comunitat Valenciana. La presente resolución no ampara la gestión de otros tipos de residuos sanitarios de los tipos III y IV, que deberán continuar gestionándose por los métodos estándar ordinarios.

Tercero

Las modificaciones o adaptaciones de las autorizaciones administrativas de las instalaciones de tratamiento de residuos que deban formar parte de la gestión descrita en el presente, al amparo de la normativa de salud pública y del estado de alarma, deberán tramitarse de urgencia y despacho preferente, así como en todo caso, como modificaciones no sustanciales.

Cuarto

El límite temporal de la presente resolución se mantendrá mientras persista el estado de alarma actual y progresivas, en su caso, prórrogas, a fin de garantizar el correcto tratamiento de los residuos sanitarios en contacto con Covid-19.

Se advierte que la presente resolución pone fin a la vía administrativa pudiendo interponerse recurso contencioso administrativo en el plazo de dos meses, contados desde el día siguiente al de su notificación, ante la Sala de lo Contencioso Administrativo del Tribunal Superior de Justicia de la Comunitat Valenciana, de acuerdo con lo establecido en los artículos 10.1 y 46.1 de la Ley 29/1998, de 13 de julio, reguladora de la jurisdicción contencioso-administrativa, o recurso potestativo de reposición ante el mismo órgano que dictó el acto, en el plazo de un mes, de conformidad con los artículos 123 y 124 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del procedimiento administrativo común de las administraciones públicas. Todo ello sin perjuicio de que pueda interponerse cualquier otro recurso de los previstos en la legislación vigente.

València, 17 de febrero de 2021.– La consellera de Sanidad Universal y Salud Pública: Ana Barceló Chico.